Biografii, destine, istorii de viață la Universitatea din București. Muzeul universitar, depozitar al memoriei

REZUMATE

Prelegere inaugurală

Ștefan Lemny
Bibliothèque nationale de France

Experiențe biografice

Trecerea de la studiul unei societăți într-o epocă anume la studiul unei singure vieți este o formidabilă experiență istoriografică. Cred că ea ar merita să fie împărtășită celor interesați. Este vorba de experiența biografiei unui călător în principatele române, Jean-Louis Carra, implicat în cursul Revoluției franceze, a dublei biografii a lui Dimitrie Cantemir și a fiului său, Antioh, dar și a unui istoric francez de renume, Emmanuel Le Roy Ladurie, biografie scrisă încă în timpul vieții sale. Personage diferite, analize adaptate profilului lor, dar cu un fir călăuzitor comun: utilizarea biografiei ca mijloc de explorare a unei societăți prin prisma unor cazuri deosebite.

Laboratoarele MUB: prezentare aplicație web interactivă cu caracter gamificat (București '44)

Ștefania Matei
Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea din București

Diana Mariana Rusu
Facultatea de Istorie, Universitatea din București

Mona Andreea Alexandru
Institutul Național al Patrimoniului

Memoria imprevizibilului: Bombardamentele din anul 1944 din perspectiva membrilor comunității Universității din București

Prezentarea își propune să realizeze o trecere în revistă a proiectului educațional București 44, o aplicație web interactivă cu caracter gamificat, care explorează experiența bombardamentelor asupra Bucureștiului din aprilie 1944. Aplicația aduce în prim-plan modul în care membrii comunității Universității din București (studenți, profesori, personal administrativ, cercetători) au trăit experiența bombardamentelor, surprinzând diversitatea trăirilor. Proiectul urmărește cultivarea empatiei istorice prin multivocalitate, adică prin redarea felului în care același moment traumatic a fost perceput diferit, în funcție de poziția socială, rolul profesional și experiențele individuale ale participanților. În plus, mecanica procedurală utilizată este gândită astfel încât să genereze evenimente aleatorii, capabile să

reproducă sentimentul de impredictibilitate și nesiguranță caracteristic vieții cotidiene în timpul războiului. Un aspect central al proiectului este reflecția asupra rolului pe care gamificarea, ficționalizarea și procesualizarea grafică prin intermediul inteligenței artificiale îl au în construirea socială a cunoașterii istorice. Deși cadrul narativ, personajele și compresia temporală sunt elemente ficționale, informațiile se sprijină pe mărturii reale, pe documente și pe trăiri autentice, conferind aplicației atât valoare educativă, cât și o forță emoțională distinctă. În acest fel, București 44 devine un spațiu de reflecție asupra modului în care patrimoniul imaterial poate fi valorificat digital, în dialog cu misiunea Muzeului Universității din București. Proiectul propune o serie de întrebări relevante pentru ceea ce înseamnă educația istorică, dar și pentru tematica studiilor culturale și sociale: Cum putem folosi multivocalitatea pentru a evita o narațiune unilaterală? Ce presupune gamificarea istoriei în termeni de responsabilitate socială? În ce măsură stilizarea și reconstituirea interactivă pot deveni instrumente pentru înțelegerea și transmiterea experiențelor trecutului?

Secțiunea 1: Patrimoniul universitar ca memorie culturală și socială – practici, reprezentări și medieri

Mihai Ochetan
Facultatea de Istorie, Universitatea din București

#patrimoniu: muzeele în era digitală și relația cu publicul online. Cazul Muzeului Universității din București

Evoluția digitală a secolului XXI impune muzeelor din zilele noastre, ca instituții în continuă schimbare prin legătura lor cu comunitățile, adaptarea la noile interese și nevoi ale publicului. S-a dezvoltat, în acest sens, necesitatea unei prezențe sustenabile în mediul on-line, rezultat al dezvoltării unor noi metode de comunicare a patrimoniului.

Cercetări recente demonstrează că prezența muzeelor pe paginile sociale nu reprezintă o simplă formă de marketing, ci este parte integrantă a experienței muzeale, ca primă formă de interacțiune între public și muzeu. Eforturile din ultimii ani au adus Muzeul Universității din București în rândul acestor noi tendințe de marketing muzeal, permițând, astfel, revitalizarea unor cercetări anterioare, valorificarea unor piese din patrimoniul muzeului de multe ori aflate departe de ochii vizitatorilor, în depozit, și deschiderea expoziției către un public mai larg și variat, depășind interacțiunea fizică.

Comunicarea are în vedere prezentarea noilor tendințe de valorificare a patrimoniului muzeelor secolului XXI, evidențiate printr-un studiu de caz dedicat Muzeului Universității din București. Analiza va puncta prezența on-line a muzeului din ultimii doi ani, având la bază și experiența personală de lucru în cadrul acestuia.

Andrei-Călin Ionescu
Facultatea de Litere, Universitatea din București

Memoria vizuală a Universității din București dincolo de sălile de curs: explorând cultura studențească în era pre-smartphone

Relatările oficiale în formă scrisă despre Universitatea din București reprezintă o metodă de a înțelege trecutul unei instituții care a format și a unit o comunitate academică. În lucrarea de față propun explorarea culturii academice a Universității din perspectiva studiilor culturale vizuale și a metodei „history from below”. Fotografiile din arhiva fizică și digitală a Departamentului de Comunicare și Relații Publice, cele din arhivele online și cele din arhivele pe care le cercetez folosind Wayback Machine ilustrează momente din istoria recentă a Universității din București, regăsite și în poveștile persoanelor care le-au trăit. Astăzi, documentarea fotografică a evenimentelor este mai accesibilă decât în urmă cu 20 de ani, dată fiind apariția smartphone-urilor, așadar voi evidenția perioada 1989-2013 ca actual student care nu a trăit acele momente, folosindu-mă de conceptul de punctum introdus de Roland Barthes. Voi analiza fotografii ale evenimentelor Universității (Târgul Educației, Crosul UB, Prietenii Muzicii, ceremonii DHC, conferințe, congrese), ale spațiilor și personalităților academice. Toate acestea au o importanță aparte pentru felul în care cultura comunității academice a Universității din București a evoluat de-a lungul timpului.

Valentin Maier
Muzeul Universității din București

Liste de cheltuieli, state, facturi și universul muzeal. O istorie a Grădinii Botanice a Universității din Bucureștii din acte și documente contabile

În scrierea istoriei încercăm să utilizăm sursele cele mai potrivite în funcție de subiect și de perioada istorică de interes. Cu cât avem mai multe perspective asupra subiectului, cu atât avem șanse să ne apropiem de adevărul istoric. Însă de multe ori ne confruntăm cu problema că interesul nostru istoric nu poate fi materializat într-o lucrare, expoziție sau alt gen de produs educațional sau cultural din cauza situației din „teren": sursele din arhive, biblioteci, și de la alți depozitari umani sau instituționali ai informației sunt insuficiente cantitativ și/sau calitativ față de așteptări. Uneori pot să fie păstrate doar documente de arhivă, și dintre acestea doar cele mai puțin „frecventabile" în scrierea istorică.

Întocmirea unor liste pe baza documentelor de arhivă (și) de factură contabilă precum statele de funcții și facturile ne pot oferi această șansă de a prezenta un subiect lacunar în literatura secundară existentă, dar și să ne provoace în scrierea istorică. Exemplificarea va fi realizată cu liste cu angajați de la Grădina Botanică a Universității din București și cu produse și servicii achiziționate în perioada începutului de secol XX.

Măriuca Drăgoi
Facultatea de Istorie, Universitatea din București

Medierea culturală ca instrument de comunicare a patrimoniului în Muzeul Universității din București

Într-o perioadă în care muzeele sunt din ce în ce mai mult supuse presiunilor de a-și afirma identitatea într-un peisaj cultural competitiv, imaginea autentică în sensul de "branding" devine esențială. Muzeul se află într-o fază de redefinire, devenind un spațiu viu, relevant pentru dialog, iar implicarea comunității este cheia succesului acestei transformări. Prin prezentarea mea, vreau să arăt cum un muzeu poate deveni un brand al apartenenței comune – un muzeu al generațiilor, care sunt diferite, dar care totuși au ceva în comun: trecutul și un set de valori comune. Și voi folosi Muzeul Universității din București ca studiu de caz, arătând cum acesta poate deveni un centru pentru colaborări între generații – studenți, profesori și absolvenți. Patrimoniul are nevoie să nu fie doar expus, ci și experimentat, trăit, înțeles, iar pentru a obține o astfel de interacțiune, de cele mai multe ori, trebuie „tradus". Prin intermediul medierii culturale înțeleg, în primul rând, responsabilitatea de a traduce patrimoniul pentru diferite grupuri țintă. Muzeul universitar are o identitate adânc înrădăcinată în istorie și tradiție, prin urmare, riscă să fie perceput ca un spațiu închis sau depășit pentru generațiile tinere. Pentru a susține ideile de mai sus, voi prezenta exemple concrete și propuneri de proiecte referitoare la Muzeul Universității din București și strategia de mediere culturală. Consider că medierea culturală este un instrument de comunicare, o direcție esențială pentru Muzeul Universității din București, în contextul lumii contemporane.

Laura Grünberg
Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea din București

Diana Elena Neaga
Universitatea „Nicolae Titulescu” din București

Gen și comemorare în spațiul public: de la recuperare la împuternicire

Doar având istorie avem trecut și viitor. Prezentarea pornește de la acest motto și de la premiza că este necesară ȘI o istorie complementară documentată/scrisă/transmisă dintr-o perspectivă care să pună accent pe rolul și contribuția femeilor la viața socială, economică, culturală a societății (ceea ce în literatură de specialitate s-ar numi ”herstory”). În prelungirea unor studii interdisciplinare deja existente atât la nivel național cât și internațional și având ca bază empirică documentarea prealabilă pentru un proiect în derulare privind maparea unui număr de locații publice din București cu rezonanță istorică și culturală pentru mișcarea de femei/feminismul/egalitatea de gen din România cu scopul de a le integra într-o arhivă digitală accesibilă publicului larg, prezentarea va aduce argumente privind importanța instituției sociale a comemorării- rolul ei pentru memoria colectivă a unei comunități. Se va pune accent pe analiza unor aspecte legate de dimensiunea de gen a acestei instituții, aspecte intrinsec legate de tema mai largă a politicilor celebrării/comemorării, politici deficitare în România din perspectiva unor grupuri minoritare social, precum femeile.

Secțiunea 2: Biografii universitare și experiențe profesionale sub pecetea timpului la Universitatea din București

Ionel Doctoru
Facultatea de Istorie, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași

Vespasian V. Pella - profesor universitar la Iași și București, 1920-1948

Lucrarea „Vespasian V. Pella - profesor universitar la Iași și București, 1920-1948" prezintă activitatea profesorală a lui Vespasian V. Pella, diplomat și jurist de excepție, din cadrul universităților din Iași și București într-o perioadă în care mediul universitar din România se reorganiza. Am acordat un spațiu important contextului și a conflictelor de interese din cadrul celor două universități și a modului în care Vespasian V. Pella s-a raportat la acestea. Vespasian V. Pella s-a dedicat profesiei universitare timp de trei decenii. A activat ca profesor în cadrul celor mai importante universități din România, urmând traseul obișnuit al fiecărui cadru didactic în căutarea reușitei profesionale. Dorința sa de ascensiune în carieră a predominat asupra înclinației profesorale. Însă, avântul către viața politică și socială a capitalei l-a determinat pe acesta să lase sarcina sa pedagogică pe umerii profesorilor suplinitori.

Ilinca Damian
Muzeul Național de Artă al României

Alexandru Tzigara-Samurcaș, primul profesor de istoria artei la Universitatea din București

Prin această prezentare dorim să atragem atenția asupra impactului pe care l-a avut Alexandru Tzigara-Samurcaș în crearea și dezvoltarea primei catedre de istoria artei la Universitatea din București, in anul 1911. Activitatea lui Tzigara Samurcas este remarcabilă, fiind azi recunoscut ca un pionier al muzeologiei românești moderne și fondatorul Muzeului Național (azi Muzeul Țăranului Român), însă adesea este trecută cu vederea activitatea sa de profesor la Școala de Belle Arte și la Facultatea de Litere din Universitatea din București. În epocă, prelegerile sale urmăreau noile tendințe de cercetare în domeniul istoriei artei, noile teorii si abordări, erau însoțite de proiecții de imagini, fiind audiate inclusiv de Regina Elisabeta a României.

George Neagoe
Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu"

Doi colegi universitari: I. Petrovici și D. Caracostea (6 septembrie 1940 - 23 August 1944)

I. Petrovici și D. Caracostea au fost colegi la Facultatea de Filosofie şi Litere din Bucureşti, la Secţia literară a Academiei Române şi în Consiliului Uniunii Fundațiilor Culturale Regale. Aceste intersectări nu au presupus neapărat faptul că între cei doi au existat cele mai bune raporturi. Având fiecare câte o legătură privilegiată cu Ion Antonescu, între acești intelectuali s-a manifestat o competiţie pentru câştigarea unor poziții simbolice şi politice favorabile. Bunăoară, I. Petrovici fusese numit preşedintele Consiliului de administraţie al Societăţii

Române de Radiodifuziune pe 5 mai 1941 și apoi a devenit ministrul Culturii Naționale și Cultelor pe 5 decembrie 1941. În schimb, D. Caracostea, care a deținut portofoliul Educației Naționale în intervalul (6-14 septembrie 1940), a fost numit directorul Fundației Regale pentru Literatură și Artă și, totodată, directorul Uniunii Fundațiilor Culturale Regale (aprilie 1941). În acest context politic și administrativ, o secvență greu digerabilă pentru ambii a fost apariția cărții lui G. Călinescu, "Istoria literaturii române de la origini până în prezent" (1941), obiectul unor dispute în care a fost implicat și I. Antonescu.

Ștefan Bosomitu
Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc)

Barbu Cîmpina - o posteritate disputată

În pofida unei vieți sfîrșite abrupt, Barbu Cîmpina a lăsat în urma sa o biografie și o posteritate disputată. Născut în 1923, ca fiu al medicului Iulis Friedman, unul dintre liderii sociali ai grevelor din 1920 de la Cîmpina, Barbu Cîmpina a absolvit Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din București în 1947, cu specializarea sociologie. După stagii scurte la Agerpres, în redacția „Viața românească" sau ca inspector la Ministerul Artelor, Barbu Cîmpina a fost încadrat în 1949 conferențiar la Universitatea „C. I. Parhon", Facultatea de Istorie, funcție pe care a deținut-o pînă în anul 1959, momentul decesului său. În paralel, a fost încadrat și la Institutul de Istorie al Academiei RPR, unde a deținut în perioada 1956-1959 funcția de director adjunct. Istoric marxist, cu preocupări legate de istoria medievală a statelor române, Barbu Cîmpina a fost un actor implicat în majoritatea momentelor tensionate care au marcat cîmpul istoriografic de-a lungul anilor 1950. Dacă la început i-a fost alături lui Mihail Roller, a sfîrșit prin a condamna excesele de autoritate ale acestuia. A sfîrșit prematur, la doar 36 de ani.

Luciana Jinga
Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc

Tamara Dobrin – între carieră universitară și ascensiune politică în România comunistă

Studiul examinează biografia Tamarei Dobrin (1925–2002), personalitate aflată la intersecția dintre mediul academic și structurile politice ale regimului comunist. Formată inițial în domeniul medical, apoi în psihologie, Dobrin și-a construit o carieră universitară la Facultatea de Psihologie din București, unde a avansat până la funcția de prorector. În paralel, implicarea sa în Partidul Comunist Român a facilitat accederea la poziții de putere, precum vicepreședintă a Consiliului Culturii și Educației Socialiste și membră a Comitetului Central al PCR. Ea a coordonat instituții culturale majore, însă traseul său a fost însoțit de controverse legate de abuzuri, lipsă de profesionalism și implicare în condamnarea unor studenți. Analiza de față își propune să evidențieze modul în care cariera universitară și ascensiunea politică s-au intersectat, oferind o perspectivă asupra relației dintre putere, educație și cultură în România comunistă.

Secțiunea 3: Biografii universitare și experiențe profesionale sub pecetea timpului la Universitatea din București

Florin Müller
Facultatea de Istorie, Universitatea din București

Un marxist antistalinist la Universitatea din București - Andrei Oțetea

Comunicarea își propune să trateze principalele trăsături ale marxismului, ca teorie istorică susținută de Andrei Oțetea, precum și eforturile depuse de acesta, ca profesor la Facultatea de Istorie a Universității din București, pentru a destructura influența stalinismului și a reprezentanților acestuia în istoriografia română.

Maria Grigore
Facultatea de Istorie, Universitatea din București

Apariții necesare: acad. prof. Florica Dimitrescu-Niculescu, prima femeie prorector al UB. Percepții și schimbări în mentalitatea lumii academice

Proiectul propune o incursiune în parcursul academic și uman al unei figuri emblematice a culturii române: acad. prof. Florica Dimitrescu-Niculescu, prima femeie prorector a Universității din București (1964-1965), model de reziliență intelectuală și morală în contextul represiunii comuniste. În centrul analizei se află discursul său recent, rostit la aniversarea a 160 de ani de la fondarea Universității, în care accentuează valoarea profundă a libertății și dificultățile suferite de mediul universitar în perioada totalitară.

Florian Olteanu
Facultatea de Științe Sociale, Universitatea din Craiova

Profesorul universitar doctor Dionisie Mihail Pippidi - 120 ani de la naștere

Profesorul universitar doctor Dionisie Mihail Pippidi s-a născut la 17/30 decembrie 1905 la Craiova. A fost, fără îndoială, fondatorul Școlii Românești de Epigrafie. S-a căsătorit cu una dintre fiicele marelui istoric Nicolae Iorga. A avut o vasta activitate de cercetare și didactica, fiind legat prin viață, studii, opera, activitatea științifică și de cercetare de Universitatea din București. Autor al unor importante sinteze istorico-epigrafice precum „Geți și greci la Dunărea de Jos" sau „Contribuții la istoria veche a României", coordonator al volumului I al Inscripțiilor Scythiei Minor, ISM I, dedicat Histriei, profesorul Pippidi și-a legat numele de cercetarea unui domeniu extraordinar, civilizația greacă la Dunărea de Jos și Marea Neagră. Am fost discipol al regretatului profesor universitar doctor Alexandru Avram, în sfera epigrafiei grecești și am avut ocazia sa afli de la regretatul meu profesor aspecte extraordinare din stilul de muncă al profesorului Pippidi. Predau Istoria Veche a României, Istoriografie Generala și Românească, Epigrafie greaca și Muzeologie și de accea doresc sa prezint acest subiect în comunicarea mea.

Mădălina Cazamir
Facultatea de Litere, Universitatea din București

„Legătura de suflet" ca vector al inspirației academice: perspectiva unei foste studente a Facultății de Litere asupra a doi profesori excepționali – Georgeta și Gheorghe Ciompec

În universitate, formarea intelectuală se împletește cu o „legătură de suflet" – o relație de încredere, grijă și exigență – care transformă simpla transmitere de cunoștințe în inspirație de durată. Studiul de față propune un cadru analitic despre cum se naște și cum funcționează această legătură în raportul (imaginar, dar tipic) dintre o studentă a Facultății de Litere și doi profesori de referință: lingvista Georgeta Ciompec și filologul și istoricul literar Gheorghe Ciompec. Demersul îmbină o schiță istoric-biografică a operei celor doi cu o analiză a mecanismelor pedagogice prin care „afectul" devine motor cognitiv și creativ.

Ipoteză de lucru: la Litere, legătura afectivă autentică se naște din întâlnirea dintre rigoarea științifică (cadre conceptuale clare, bibliografii solide) și prezența pedagogică (atenție, încredere acordată studentului, feedback exigent, dar cald). Mărturii publice despre soții Ciompec susțin această imagine: amintiri de tipul „doi dintre cei mai serioși profesori… o bogăție de oameni" fixează ethosul lor profesional și uman. (Parafrază dintr-o evocare universitară.)

În această cheie, legătura de suflet nu e sentimentalism, ci alianță intelectuală: oferă structuri de gândire – de la paradigmele morfosintaxei adverbiale (G. Ciompec) la tiparele motivelor creatoare și exegeza canonică (Gh. Ciompec). Studenta aduce energia întrebării, tradusă în exerciții aplicate: analiză de corpus (pentru adverbe, particule, variație), dosare de lectură și fișe critice (pentru Eminescu, Creația, „structurile operei"). Între ele se construiește încrederea epistemică: profesorul girează riscul intelectual (teme ambițioase), studenta internalizează standarde (acurateță terminologică, argumentare).

De ce această legătură produce performanță? Modelajul conceptual (prin lucrări de referință) dă studentului criterii. Mentoratul (prin exigentă bunăvoință) dă studentului curaj și ritm – multe mărturii universitare situează pe soții Ciompec în această cultură a mentoratului.

La Litere, inspirația nu e un „fulger", ci o practică relațională: ideile profesorului devin instrumente la care studenta ajunge afectiv și cognitiv. În cazul Georgetei și al lui Gheorghe Ciompec, rigoarea științifică (lingvistică și exegetică) plus disponibilitatea pedagogică explică de ce „legătura de suflet" se convertește în competență profesională și amprintă durabilă în mintea și scrisul absolvenților

Secțiunea 4: Istorii instituționale universitare, biografii colective, provocări istoriografice

Florentina Nițu
Facultatea de Istorie, Universitatea din București/Muzeul Universității din București

De la «Scris și carte» la Arhivistică: preistoria unei catedre universitare (1950–1952)

În continuarea investigației documentare privind istoricul catedrei de arhivistică din cadrul Facultății de Istorie, vom valorifica informațiile conținute de un registru de procese-verbale pentru perioada 1950-1952 pentru a urmări pașii constituirii acestei catedre. Registrul completează informațiile anterioare privind istoria catedrei în perioada 1954-1968, care fuseseră reconstituite pe baza a două dosare cu documente foi volante descoperite într-un dulap de catedră al Facultății de Istorie, cu ocazia reorganizării spațiului.

Cătălin Manea
Muzeul Național Cotroceni

Casa Universității - universitarii bucureșteni în biografiile din fișele Siguranței

Ideea asocierii cadrelor universitare bucureștene la începutul anului 1947 a fost o necesitate profesională sau o solidaritate de breaslă ? Este o întrebare legitimă având în vedere situația politică din România anului 1947. De ce Siguranța Statului a solicitat fișe biografice a celor ce doreau să se înscrie în ea. Sunt întrebări legitime și actuale despre ceea ce credeau aceștia. Din notele Siguranței putem afla detalii despre facultățile la care activau și despre activitatea și simpatiile lor politice.

Nicoleta Simionescu
Facultatea de Litere, Universitatea din București/Colegiul Național „Iulia Hasdeu”, București

Rezistență/existență prin cultură. Școala de la Târgoviște și exilul interior

Grupul caligrafilor târgovișteni (Radu Petrescu, Mircea Horia Simionescu, Costache Olăreanu, Tudor Țopa) construiește o contra-identitate față de centru, dar și de ideologie, în timp ce textele lor creează deviații de la principiile textelor subiective. Își doresc să creeze o identitate artistică proprie, iar în proiectul lor estetic și existențial, jurnalul ocupă un loc central și devine tot o formă de rezistență. În receptarea acestor scriitori s-au produs, în ultimele decenii, deplasări clare de accent, normale în reevaluarea unei literaturi supuse constant unei presiuni generate de factori de natură extraliterară. Istoria se revanșează însă și recunoaște calitățile literare ale scriiturii membrilor Școlii de la Târgoviște. Acești scriitori s-au retras dintr-un spațiu cultural inadecvat și au construit propria enclavă literară. Dezacordul dintre cerințele ideologiei totalitare și propriile experiențe estetice, recluziunea lor, fizică și estetică, experiența comună a „exilului geografic” au accentuat legăturile dintre ei și au adâncit conștiința singularității culturale și a solidarității intra-grupare. Experiența provinciei a accentuat predispoziția către interioritate, către zone ale intimității și refugiului. Sub aspect estetic, acești scriitori au negat dispozițiile oficiale din domeniul artistic, configurând un stil propriu, bazat pe un program artistic comun. Astfel de experiențe

intelectuale erau rar întâlnite în epocă și au generat ceea ce Gabriel Andreescu denumește „existență prin cultură”, sintagmă menită să acopere ceea ce mai cunoscuta „rezistență prin cultură” nu poate acoperi. Acești scriitori optează pentru a se situa într-o nișă culturală, iar pentru ei literatura era cea care dă sens propriei existențe. Nu își asumă o condiție eroică în planul imediatului, nu devin martiri, însă toate eforturile lor sunt îndreptate nu doar către supraviețuire, pendulând între revoltă și suferință, ci către trăirea și consolidarea actului literar. Despre cărțile acestora s-au spus diverse lucruri, mai mult sau mai puțin adevărate sau importante. Critica și-a asumat un ton de laudatio îndeosebi odată de scriitorii generației optzeci și i-au asumat ca precursori. De altfel, Mircea Cărtărescu nu ezită să îi situeze, dincolo de vizibilitatea redusă din epocă, alături de Borges, Calvino, Barthelme sau Coover, considerându-i echivalentul românesc al acestora.

Francisc Muscalu
Facultatea de Istorie, Universitatea din București

Argumente pentru patrimonializare și muzeificare a locuințelor profesorilor universitari ai Universității din București

Patrimonializarea și muzeificarea locuințelor profesorilor universitari ai Universității din București reprezintă un demers esențial pentru conservarea memoriei academice și culturale a instituției. Aceste locuințe nu sunt doar spații locative, ci martori ai unor epoci intelectuale, reflectând stiluri arhitecturale, preferințe estetice și modul de viață al elitei universitare. Transformarea lor în obiective patrimoniale permite păstrarea și valorificarea acestor elemente, oferind publicului posibilitatea de a înțelege contextul social și cultural al învățământului superior românesc. Exemple semnificative sunt reprezentate de casele unor mari profesori, precum Casa Dissescu de pe Calea Victoriei nr. 196, locuința lui Constantin Angelescu de pe strada C. A. Rosetti nr. 13, casa lui Nicolae Iorga de pe strada Buzești nr. 1, locuința lui Ernest Juvara de pe strada Orlando nr. 12, casa lui Gheorghe Țițeica de pe strada Dionisie Lupu nr. 80, locuința lui Dimitrie Gusti de pe strada Armindenului nr. 4 sau casa lui Constantin Bosianu de pe Șoseaua Viilor. Acestea nu sunt doar reședințe private, ci spații încărcate de istorie intelectuală și socială, care merită protejate și valorizate. Muzeificarea acestor locuințe ar contribui la educația publicului larg prin prezentarea materială a istoriei academice și a contribuțiilor individuale ale profesorilor la dezvoltarea științelor și culturii. Totodată, inițiativa ar sprijini turismul cultural, oferind o perspectivă autentică asupra patrimoniului intelectual al Bucureștiului. Implementarea proiectului presupune cercetare istorică riguroasă, conservarea obiectelor și mobilierului original, precum și crearea unor trasee accesibile publicului. În concluzie, patrimonializarea și muzeificarea acestor locuințe reprezintă un mijloc eficient de protejare a identității culturale și academice, consolidând legătura dintre comunitatea universitară și societate, dar și între trecutul academic și generațiile viitoare.

Alexandru Murad Mironov
Facultatea de Istorie, Universitatea din Bucureşti/Institutul Naţional pentru Studiul Totalitarismului

Destin politic de universitar: Ștefan Bârlea, de la catedra de inginerie la conducerea economiei planificate

Născut în 1934, Ștefan Bârlea a fost un lider comunist atipic. Cu o pregătire profesională mai degrabă burgheză – în epocă s-ar fi numit „mic-burgheză" –, Ștefan Bârlea a fost copilul unor funcționari bucureșteni, admis în liceele bune ale Capitalei – la „Lazăr", s-a pregătit în mod evident pentru o carieră didactică în învățământul superior la ceea ce atunci se numea Institutul Politehnic București, unde a urcat treptele academice de la asistent la profesor.
Traseul său a fost deturnat însă rapid spre munca de partid, iar apoi spre demnități tot mai înalte de stat: prim-vicepreședinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, președinte al Comitetului de Stat al Planificării etc.
Dosarul lui de personal din Arhiva Politehnicii bucureștene descrie o persoană competentă din punct de vedere profesional, cu studii şi diplome obţinute prin merite proprii, care a devenit un funcţionar capabil şi bun organizator. Competenţa pusă în serviciul dictaturii l-a făcut să cauţioneze perioada cea mai grea de criză economică a regimului comunist, cu toate lipsurile materiale respective.

Carmen Vioreanu
Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București

Arhivele audiovizuale digitale ca instrument de conservare și valorizare a patrimoniului imaterial universitar: Proiectele de teatru și poezie performativă ale Secției de Limba și literatura suedeză din perioada 2010-2025

Lucrarea își propune să cartografieze proiectele de teatru și poezie performativă ale Secției de limba și literatura suedeză (Facultății de Limbi și literaturi străine) din perioada 2010-2025. Pornind de la ideea că proiectele extracurriculare în care sunt implicați studenți și alumni constituie o parte esențială a spațiului academic de formare și cercetare, studiul evidențiază necesitatea unor strategii digitale de arhivare care să asigure atât păstrarea, cât și accesibilitatea acestui patrimoniu. Analiza vizează modul în care arhivarea înregistrărilor video ale proiectelor extracurriculare poate contribui la documentarea și transmiterea experienței academice, consolidând identitatea instituțională și facilitând dialogul dintre comunitatea universitară și publicul larg.

Secțiunea 5: Carieră universitară și memorie muzeală. De la biografii la patrimoniu

George Dumitrescu
Facultatea de Istorie, Universitatea din București

Rectoratul lui Horia Hulubei, sub presiunea dictaturilor și a războiului

Horia Hulubei este fizicianul atomist care s-a bucurat de cea mai mare recunoaștere științifică în domeniul energiei nucleare românești și a avut, spre deosebire de alți savanți români, șansa să fie primul coordonator al cercetării fizicii atomice din România. Cu un doctorat la Paris, finalizat în 1933, sub coordonarea câștigătorului premiului Nobel pentru fizică, Jean Baptiste Perrin, Horia Hulubei, devenit membru al Academiei Române în 1946, dar exclus doi ani mai târziu pe considerente politice, era personalitatea fizicii românești cea mai cunoscută la nivel mondial. Viața profesorului Hulubei s-a întins pe parcursul ambelor războaie mondiale și a traversat nu mai puțin de patru dictaturi: carlistă (10 februarie 1938 - 6 septembrie 1940); legionară (14 septembrie 1940 - 14 februarie 1941); antonesciană (14 februarie 1941 - 23 august 1944) și comunistă (1944-1989). În iunie 1941, profesorul Horia Hulubei este numit rector al Universității din București. Până în anul 1944, când, la presiunea comuniștilor, este nevoit să demisioneze, Hulubei se confruntă cu cei mai grei ani ai Universității din București. Se află la confluența deciziilor dictatoriale ale regelui Carol al II-lea , dar și ale legionarilor și mareșalului Ion Antonescu. Toate regimurile l-au acuzat de colaboraționism cu regimul anterior. A trebuit să facă față perioadei de expulzări ale profesorilor pe criterii etnice, impuse de legionari, el însuși fiind supus Comisiei de Revizuire. În perioada alianței militare cu Germania asupra lui Hulubei s-au făcut presiuni politice pentru ca oameni de cultură germani cu orientare nazistă să fie invitați și promovați științific la Universitatea din București. Nu putem trece neobservate derapajele din perioada rectoratului Hulubei. În octombrie 1941, profesorul Eugen Fischer , directorul Institutului Științific „Kaiser Wilhelm" din Berlin, cercetător asiduu al eugeniei și al eredității, este invitat să conferențieze la Universitatea din București. Vă propun să îl cunoașteți pe Horia Hulubei în calitatea sa de rector, cu adevăruri istorice descoperite în documente de arhivă, în urma multor ani de cercetare a domeniului nuclear românesc și care cuprinde și cariera celui care va conduce, începând cu 1949, Institutul de Fizică Atomică al României.

Simona Deleanu
Institutul Național al Patrimoniului

Adrian Cioroianu
Facultatea de Istorie, Universitatea din București

Un profesor la a treia generație: Dinu C. Giurescu

Profesorul Dinu C. Giurescu, descendent al unei importante familii de istorie, a lăsat o moștenire importantă atât în cadrul Facultății de Istorie din Universitatea din București, cât și în istoriografia română. Născut la 15 februarie 1927, cariera sa a fost puternic influențată de cursul istoriei și de evoluția politică a României postbelice. Începutul carierei a fost marcat de

anii de detenție ai tatălui, istoricul Constantin C. Giurescu, arestat și închis la penitenciarul de la Sighet între 1950-1955.

Dinu C. Giurescu a absolvit Facultatea de Istorie din cadrul Universității din București în 1950 și, 18 ani mai târziu, a obținut și titlul științific de doctor în cadrul aceleași instituții. La patru decenii după absolvire, el avea să devină unul dintre profesorii marcanți ai Catedrei de istoria românilor și, pentru următorii 20 de ani îndrumător, profesor coordonator al lucrărilor și tezelor de doctorat. În activitatea sa științifică i-a cooptat și sprijinit pe foștii săi studenți și mai tineri colaboratori, inclusiv la redactarea ultimelor volume (IX și X) ale tratatului Istoria Românilor, publicat sub egida Academiei Române. Tot în 1990, profesorul Giurescu a devenit membru corespondent al Academiei, iar din 2001, membru titular. A murit pe 24 aprilie 2018 lăsând moștenire peste o sută de volume și studii istorice.

Florin Nacu
Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor”, Craiova

Academicianul C.S. Nicolăescu-Plopșor, fondator al cercetărilor arheologice și antropologice specifice Preistoriei, în România

Născut în Plopșor (com. Sălcuța), Dolj, viitorul academician C.S.Nicolăescu-Plopșor a studiat Istoria la Universitatea din București. Contemporanii și-l amintesc neobosit pe șantierele arheologice din Oltenia, descoperind cel mai vechi fragment osteologic uman la Bugiulești-Vâlcea. A reorganizat Muzeul Olteniei, a fondat actualul Institut de Cercetări Socio-Umane din Craiova. Deși aproape toată perioada activă în cercetare a petrecut-o pe șantierele arheologice din Oltenia, din punct de vedere al organizării cercetării, academicianul Plopșor s-a implicat activ la București, la Centrul de Antropologie al Academiei Române și la Institutul de Arheologie în sistematizarea cercetărilor arheologice. A condus colectivul științific care și-a propus să conserve patrimoniul material și imaterial al Insulei Ada Kaleh care urma să fie inundată de apele Lacului de acumulare de la Porțile de Fier. Academicianul Plopșor a decedat la București pe 20 mai 1968. Comunicarea insistă pe aspecte legate de modul cum a rămas marele istoric și cercetător în memoria contemporanilor săi.

Daniela Grecu Ghițulescu
Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București

Eleganța vocației universitare: Portretul academic al prof. univ. dr. Monica Bottez

Prof. univ. dr. Monica Bottez a fost una dintre cele mai distinse figuri academice ale Universității din București, remarcându-se printr-o carieră de peste cinci decenii în cadrul Facultății de Limbi și Literaturi Străine. A predat literatura engleză și canadiană, fiind recunoscută pentru rigoarea intelectuală, eleganța discursului și devotamentul față de studenți. Din 2008, a coordonat studii doctorale, inclusiv lucrarea mea până în luna august 2025, contribuind esențial la formarea unei noi generații de cercetători în domeniul literaturii comparate și al teoriei narațiunii.

Petronela-Raluca Buruiană
Muzeul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Momentul Centenar: Diplome aniversare în patrimoniul Muzeului Universității «Alexandru Ioan Cuza» din Iași

Bunurile din cadrul colecției Academice a Muzeului Universității din Iași se raportează la diversele etape istorice prin care a trecut învăţământul superior ieşean. În cadrul intervenției noastre am ales un episod semnificativ pentru istoria Universității ieșene: festivitatea Centenarului (1960). Referitor la acest eveniment, în patrimoniul Muzeului sunt câteva bunuri ce definesc acest moment: afișe, brevete, medalii dedicate festivităților, dar și diplome primite de la diferite Universități din țară și străinătate. Documentele pe care le-am ales pentru această prezentare sunt mesaje de felicitare, aproximativ douăzeci de documente, pe care Universitatea din Iași le-a primit la sărbătorirea Centenarului, de la universitățile partenere din străinătate, dintre care amintim: Universitatea din Viena, Universitatea din Londra, Universitatea Cambridge, Universitatea din Istanbul, Universitatea din Budapesta, Universitatea din Hamburg, Universitatea din Bruxelles etc.